

Vrienden In Flanders Fields Museum

Driemaandelijks nieuwsbrief
Afzendadres: Documentatiecentrum,
Janseniusstraat 9, B-8900 Ieper
Afgiftekantoor 8900 Ieper 1 - P3A9021

België - Belgique
P.B.
8900 Ieper 1
BC 6308

VIFF *flash*

juni - juli - augustus 2008

27.1

REDACTIONEEL

Hugo Claus is niet meer. Daar ik ben blijven steken bij "Suiker" (verplichte literatuurstudie, middelbaar onderwijs, weet je wel?) vond ik de hele heisa rond zijn afsterven nogal pompeus. Een beetje paus was gestorven, leek het wel. Hoedanook, een monument uit de Nederlandstalige literatuur is heengegaan. Lijfelijk dan. Als eerbetoon, zijn gedicht "In Flanders Fields".

In Flanders Fields

De grond is hier het vetst.
Zelfs na al die jaren zonder mest
zou je hier een dodenprei kunnen kweken
die alle markten tart.

De Engelse veteranen worden schaars.
Elk jaar wijzen zij aan hun schaarse vrienden:
Hill Sixty, Hill Sixty-One, Poelkapelle.

In Flanders Fields rijden de maaldorsers
steeds dichtere kringen rond de kronkelgangen
van verharde zandzakken, de darmen van de dood.

De boter van de streek
smaakt naar klapprozen.

Hugo Claus (1929 - 2008)

*Dit gedicht uit 1984 verscheen op 28 maart 2008
bij het In Memoriam in The Independent on Sunday.*

(P.B.)

<u>Redactie</u>	Patrick Bracke, patrick.bracke@telenet.be
<u>Verantw. uitgever</u>	Gilbert Ossieur, gilbert.ossieur@skynet.be Wieltje 11, 8900 Ieper
<u>Bijdragen</u>	Patrick Boone, patrick.boone@telenet.be Patrick Bracke, patrick.bracke@telenet.be Freddy Rottey, frottey@yahoo.com Chris Spriet, chris_spriet@hotmail.com
<u>Vorm</u>	B.AD

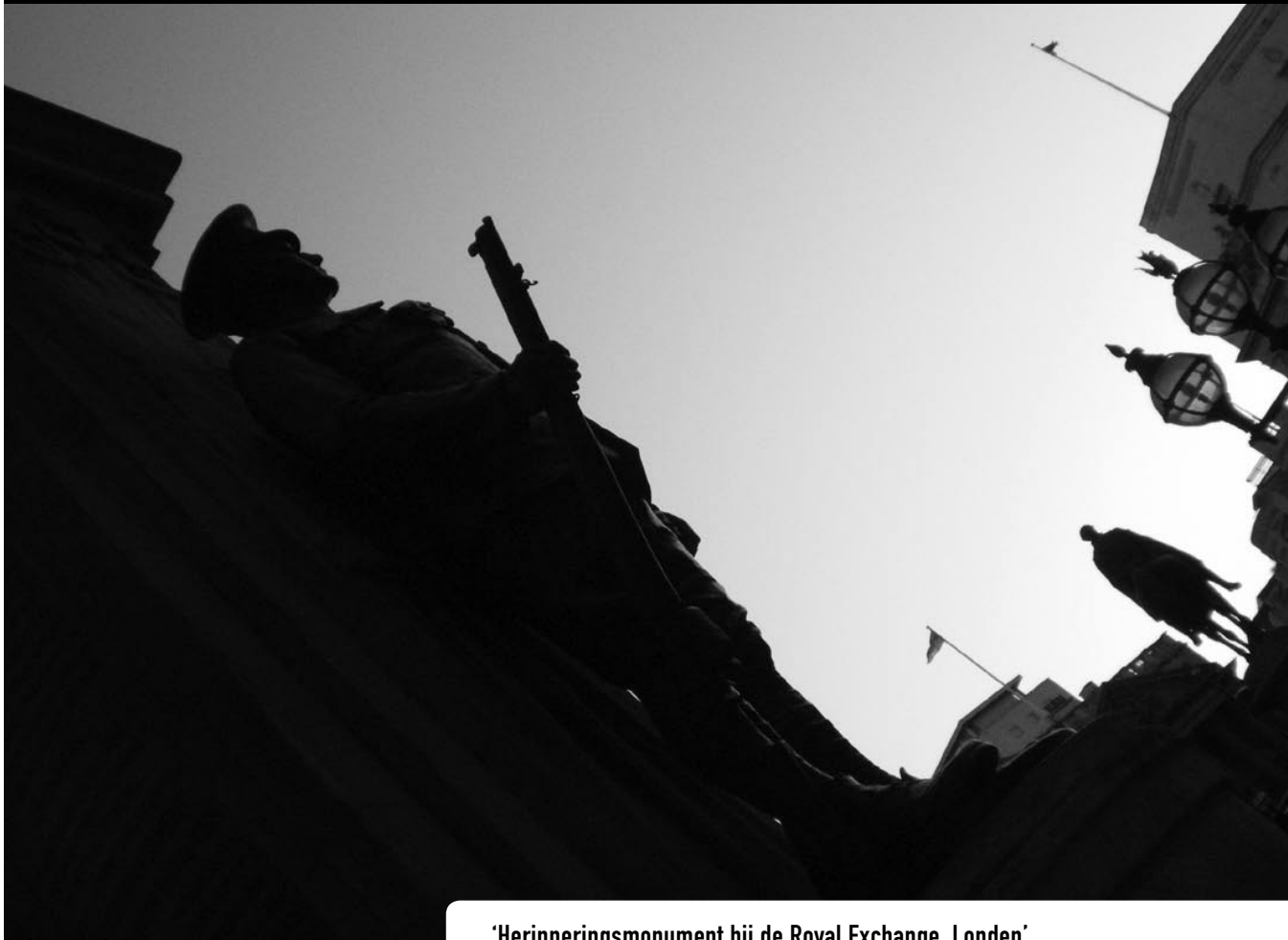
Auteurs zijn verantwoordelijk voor hun tekst. Voor gehele of gedeeltelijke overname is toestemming van de auteur vereist.

Deadline voor volgende aflevering: 4 augustus 2008.

Mail uw bijdrage naar flash@vriendeninlandersfields.be.

Postadres VIFF: Documentatiecentrum
Janseniusstraat 9, B-8900 Ieper
057 / 23 94 50

www.vriendeninlandersfields.be
info@vriendeninlandersfields.be

'Herinneringsmonument bij de Royal Exchange, Londen'

© Patrick Bracke, 2008 – patrick.bracke@telenet.be

Deze fotoreportage staat open voor iedereen met een fotografisch oog. Het onderwerp van de foto dient verband te houden met de Eerste Wereldoorlog of de vredesgedachte. U kan uw foto in digitaal formaat (minimum 300 dpi) sturen naar flash@vriendeninflandersfielers.be. Hou er rekening mee dat we de foto in grijswaarden afdrukken.

DE QUOTE

“ ... Ons leven is waarlijk vervuld van deze oorlog, deze eindeloze oorlog, die volledig beslag op ons legt; aan de wereldoorlog met zijn vier jaren heb ik vroeger altijd gedacht als aan een verschrikkelijk, plechtig en wreed sprookje; gisteren werd het me tot mijn grote schrik ineens duidelijk dat wij zelf deel uitmaken van zo'n avontuur dat onze gezichten oud maakt en onze harten moe, onze haren doet uitvallen en ons verandert in eeuwig bezoedelde, altijd tegelijk met enig respect en met enig wantrouwen bekeken figuren, die geen normaal leven meer kennen ... „

Heinrich Böll, Brieven uit de oorlog 1939-1945, Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam, 2007

Campden Hill Square 23.

Mecklenburgh Square 41

De ergernis aan Walter Turners handelwijze bleef toenemen en Tufton Street leek Siegfried een aflopende zaak. Op 25 augustus 1925 namen Philip en Ottoline Morrell hem mee om enkele kamers aan Mecklenburgh Square te bekijken. Nummer 21 vond hij te groot en te duur. Nummer 41 leek wel geschikt maar hij kon de kamers op de begane grond pas de volgende dag bezoeken. De zitkamer alleen al was dubbel zo groot als zijn beide vertrekken in Tufton Street samen. Hij nam een optie. Het was “*met de grootst mogelijke opluchting*” dat hij op 31 augustus met de auto vertrok (“*ontsnapte*”) voor een verblijf bij zijn vrienden, de Heads, (Henry Head, neuroloog, en zijn vrouw Ruth) in hun buitenhuis in Lyme Regis. Bij die gelegenheid bezocht hij ook weer Thomas Hardy in Dorchester.

Toen hij op 11 september in Londen terugkwam, was zijn optie op Mecklenburgh Square 41 net één dag verstreken. Op 1 oktober ging hij met Nellie Burton op huizenjacht in South Kensington. Hij zag er Queen’s Gate 39, een huis met imposante portiek en twee vrije ongemeubelde kamers. Tegen 14 oktober vond hij de prijs dan weer te hoog en bij een flat aan Lexham Gardens nam hij niet eens de moeite om de sleutel af te gaan halen. Een blik door de gleuf van de brievenbus bevestigde zijn eerste indruk: onaantrekkelijk en wellicht ook te duur.

En ondertussen blijf je ze lezen, dagboeknotities als “*Mijn afkeer voor Turner lijkt groter te worden.*” (13 oktober 1925). Of nog, “*Turner denkt dat hij dit huis [Tufton Street 54] tegen november kan verhuren.*” (14 oktober 1925). Aan duidelijkheid laten ze niets te wensen over: de relatie met de Turners was tegen die tijd grondig verziekt.

Na de mislukte pogingen werd het vinden van huisvesting echt een acuut probleem.

Een nieuwe jonge vriend, de acteur Glen Byam Shaw (1904-1986), kwam met de oplossing: in Campden Hill Square 23, het huis van portretschilder en vriend van de Byam Shaws, Harold Speed (1872-1957) en zijn vrouw Clara, was er een flat beschikbaar. Na een onderhoud met Speed over de kunst van het portrettschilderen, kon Siegfried eindelijk de 52 treden naar

zijn toekomstig verblijf beklimmen; hij vond de plek perfect en de huurprijs dit keer geen probleem. Het huis lag bovendien in een rustige buurt op het hoogste punt van de steile Campden Hill en de kamers keken uit over West-Londen. Haast nog belangrijker was het feit dat Glen op nauwelijks drie minuten lopen van hem woonde. Er was voldoende ruimte voor zijn piano, er was een slaapkamer, badkamer en keuken. De gasverwarming die er geïnstalleerd was, leek hem niet zo’n goed idee: een kolenvuur was beslist een stuk romantischer geweest. Speed gaf de toestemming om een scheidingswand tussen twee kleinere kamers weg te laten halen en zo één comfortabele zitkamer annex werkruimte te creëren. Op 29 november 1925 verliet Siegfried Tufton Street definitief. De tijd voor de verbouwingen in Campden Hill Square 23 overbrugde hij als logé bij Robert Meiklejohn in Connaught Square 22; het weekend bracht hij met Glen in Oxford en Garsington bij Ottoline Morrell door. Op 7 december 1925 nam hij zijn intrek op het nieuwe adres. Voor Siegfried was het een heerlijke gedachte dat, zoals Speed hem had verteld, de vorige eigenaar van de woning James Matthew Barrie (1860-1937) was geweest en dat die er Peter Pan had geschreven (*), geïnspireerd door zijn voorgangers, de Llewellyn-Davieses. Hun zoon George, 22 jaar oud, was op 15 maart 1915 bij Sint-Elooi gesneuveld [begraven op Voormezele Enclosure nr 3, II.E.2]. Het literaire succes van J.M. Barrie kon

Queen's Gate 39

alleen maar goeds voorspellen voor zijn eigen werk, meende hij.

Boven de schoorsteenmantel had hij een uitzicht op het oude Exeter van James Baker Pyne (1800-1870) opgehangen. Een convexe spiegel reflecteerde de bewoner wanneer hij in zijn stoel zat onder de leeslamp met rode kap die uit Tufton Street was meegekomen. Boven zijn schrijftafel hing nog een “Marktscène, Masham, Yorkshire”, een werk van Julius Caesar (!) Ibbetson (1759-1817), gekocht op 20 augustus bij een kunsthandelaar in St James’s Street. Al snel vond hij ook een bevredigende dagindeling: tegen 10 uur opstaan, brunch om 11 uur, daarna pianospelen en brieven beantwoorden. Tussen 2 en 5 uur volgde een stevige gezondheidswandeling en de avonden bracht hij in de Reform Club door of bij Nellie Burton in Half Moon Street. Schrijven deed hij 's nachts.

Campden Hill Square blijft verbonden met de twee belangrijke autobiografische prozawerken *Memoires van een man die op vossen jaagde* en *Memoires van een infanterieofficier*. *Memoires van een man die op vossen jaagde* was hij begonnen in september 1925, maar het werk werd al snel weer stilgelegd. Een nieuwe start kwam er in oktober 1926. In december hield hij het weer voor bekeken. In september 1927 vertrok Glen voor zeven maanden naar New York en Siegfried hervatte het schrijven op 6 oktober. Op 14 oktober lag het werk weer stil bij de start van wat de meest veeleisende liefdesaffaire uit zijn leven zou zijn, die met de aristocratische, mooie, rijke, verwijfde, verwende, wispelturige, aan tuberculose lijdende Stephen “Bright Young Thing” Tennant (1906-1987). In januari 1928, nadat Stephen

voor een bergluchtkuur naar Duitsland was vertrokken, nam hij het schrijven weer op en in minder dan drie maanden, op 8 april 1928, was het boek af. Het lag in de boekhandel in september. De ontstaansgeschiedenis van *Memoires, het vervolg*, later hertiteld als *Memoires van een infanterieofficier*, is al even bewogen want bepaald door de relatie met Stephen. Op 10 december 1928 begonnen in Campden Hill Square, had hij tegen het einde van de maand al meer dan 6500 woorden geschreven. Eind januari 1929 vertrok Stephen weer naar Duitsland. Niet meer afgeleid, had Siegfried tegen eind februari ruim 30000 woorden op papier. Op 5 april reisde hij Stephen achterna, schreef in Duitsland verder en reviseerde zijn tekst. Eind juli waren beiden terug in Engeland na het nieuws dat Stephens tante en toeverlaat ernstig ziek was. Midden augustus overleed ze. Stephen leed erg onder het verlies en in Wilton, waar zijn vriend woonde, werd Siegfried nu voor enkele maanden, zoals Lytton Strachey het noemde, “Stephens garde-malade”. Eind oktober raadde de dokter Stephen een milder klimaat aan en midden november vertrok hij met Siegfried naar Sicilië. In januari 1930 was Siegfried weer aan het werk en het was ook op Sicilië dat hij eind maart 1930 *Memoires van een infanterieofficier* voltooide. Op 18 september werd het werk gepubliceerd, bijna exact twee jaar na *Memoires van een man die op vossen jaagde*.

Door het vele reizen met Stephen en het herhaalde verblijf in luxueuze hotels was Siegfried Campden Hill Square beu geworden en na hun terugkeer in Engeland in mei 1930, huurde hij kamers in het Hyde Park Hotel. Toch zou hij de volgende jaren de flat occasioneel nog gebruiken. Officieel verliet hij Campden Hill Square 23 pas in 1932, hoewel hij in november 1931 al een huurcontract had getekend voor Fitz House in Teffont Magna, een dorpje aan de zuidelijke rand van Salisbury Plain in Wiltshire. (F.R.)

Campden Hill Square 23

(*) Dagboeknotitie, Siegfried Sassoon, 26 oktober 1925: “... Hij [Harold Speed] vertelde me dat ‘Barrie in dit huis Peter Pan geschreven had’...”
Midden januari 2008 deed de Londense makelaarsfirma Foxtons het verhaal van Speed nog eens over, weliswaar doelend op een halfvrijstaand Victoriaans eigendom met zes slaapkamers aan Gloucester Road tegenover Kensington Gardens. Vraagprijs: 6,75 miljoen pond. (Internet: Peter Pan house up for sale.)
In 1904 verbindt Barrie zelf nog een ander huis met het ontstaan van Peter Pan: Moat Brae in Dumfries, Schotland, waarvan de uitgestrekte tuinen zijn favoriete speelplaats waren toen hij als 13-jarige in 1873 met zijn ouders in de stad kwam wonen. Ook dit gebouw, een voormalig verzorgingstehuis en eens het voorwerp van plannen om er een Peter Pan themahotel van te maken, staat te koop. (Internet: Buyer sought for Peter Pan house.)

Geraadpleegde werken:

Diaries 1923-1925, Siegfried Sassoon, ed. Rupert Hart-Davis, Faber and Faber, 1985.
Siegfried Sassoon – John Stuart Roberts, Richard Cohen Books, London, 1999.
Siegfried Sassoon, The Journey from the Trenches – Jean Moorcroft Wilson, Duckworth, 2004.
Siegfried Sassoon, a Biography – Max Egremont, Picador, 2005.
Lytton Strachey – Michael Holroyd, Chatto & Windus, 1994.

Foto's: Patrick Bracke, Freddy Rottey.

REMEMBRANCE 19 APRIL 2008

Armand, Victor, Corneel VAN EECKE

° Watou, 12 april 1896 + Merkem, 9 september 1918

Tijdens gevechten als voorbereiding op het bevrijdingsoffensief stierf op 9 september 1918 om half vijf in de vroege morgen, aan de Kwaebeek bij De Kippe, Adjudant Armand Van Eecke.

Hij werd geboren te Watou op 12 april 1896 als oudste zoon uit een gezin met tien kinderen waarvan de voornamen allemaal begonnen met de letter A, een gebruik dat werd overgenomen van de familie langs de kant van zijn moeder Rheinilde Bouwet: Armand, Alice, Albert, Anna, Agnes, Alma, Aleyda, Adrienne, Aline, Anaïs. Armand doorliep het lager onderwijs in de gemeenteschool van zijn geboortedorp. In mei 1908 vertrok hij naar het *Collège des Joséphites* te Geraardsbergen en in oktober 1912 naar het *Institut Saint-Vincent* te Zinnik. Na een schitterend ingangsexamen werd hij als hoogstudent aanvaard aan de Universiteit van Leuven. Daar haalde hij in 1914, in zijn eerste jaar Handels- en Consulaire Wetenschappen, grote onderscheiding. Na het volbrengen van zijn studies was hij voorbestemd om zijn oom Gilbert op te volgen aan het hoofd van de brouwerij Van Eecke.

Bij het uitbreken van de oorlog trok hij samen met zijn broer Albert en één

van de zussen, Anna, naar Engeland. Hij werkte er in een wapenfabriek van *Wolseley Ltd* te Birmingham om te voorzien in hun levensonderhoud. Een poging om in het Britse leger in een gevechtsfunctie te dienen, mislukte wegens onvoldoende gezichtscherpte. Toch slaagde hij erin om op 01 juli 1915 als 19-jarige te worden ingelijfd als oorlogsvrijwilliger in de hoedanigheid van infanterist in het Belgische leger. "De dag dat we triomferend voor de Koning zullen defileren te Brussel, zal één van de mooiste dagen van mijn leven zijn," schreef hij die dag enthousiast aan zijn ouders. Diezelfde ouders waren wat minder opgewekt toen Armand hen een tijdje voordien, niet volledig onverwacht, het volgende schreef:

*"Cher parents,
Les évènements récents, et les nouvelles peu rassurantes concernant l'invasion de notre pays par l'armée Allemande, m'ont fait longuement réfléchir. Après mûre réflexion, je pense qu'il est de mon devoir de contribuer à défendre la liberté de notre territoire. Aussi, je vous demande de m'accorder la permission de m'engager comme volontaire dans notre armée, et de me donner votre bénédiction pour m'aider à remplir la*

*tâche qui m'incombera. J'attends avec impatience votre réponse par retour du courrier, et vous envoie mes filiales salutations.
Votre dévoué, Armand."*

Nadat Armand de ouderlijke toelating had gekregen, verliet hij Engeland en trok naar Frankrijk. Na opleidingen te Fécamp, Bayeux, Parigné-L'Evêque en Dieppe belandde hij uiteindelijk op 9 januari 1917 aan het front met de 5de compagnie van het 3de Linierregiment. Net daarvoor liet hij zijn ouders weten, mocht God zijn leven vragen, hij dit graag zou doen voor zijn vaderland.

Armand Van Eecke behoorde tot een voorname en hoogstaande familie uit de burgerij. Zijn vader Arthur, groothandelaar in koloniale goederen, was een Europees burger *avant la lettre*. Zo eiste hij van zijn kinderen dat ze minimum drietalig waren. In die tijd zeker geen evidentie. Om dit te bereiken liepen ze secundaire school ofwel in Wallonië, in Frankrijk ofwel in Engeland. Ondanks zijn afkomst voelde Armand aan hoe noodzakelijk het was de hand te reiken aan de eenvoudige frontsoldaten die te ver verwijderd stonden van hun officieren en door hen niet werden begrepen. Als onderofficier vormde hij de onontbeerlijke maar zo zeer gewaardeerde sociale schakel tussen de officieren en de soldaten. Tijdens de rustperiodes vond hij bovendien de tijd zijn soldaten te onderwijzen, soldaten die niet konden lezen, schrijven, rekenen en die ook het Frans niet begrepen. Het hoeft dan ook geen betoog dat hij hoog aanzien genoot en zeer gerespecteerd werd in het 3de Linierregiment.

Als een geboren bekwame gezagsvoerder zag hij ook hoe noodzakelijk het was om het moreel van de soldaten hoog te houden. Daarom was hij er ook steeds voor de vele vertwijfelde soldaten: nu eens met een opbeurend woord, dan eens met goede raad, zelfs met financiële steun. De mooiste deugd die hem sierde, was nochtans zijn bescheidenheid. In antwoord aan abt Michel Deconinck die hem feliciteerde met zijn militaire eretekens schreef hij: "Men maakt veel ophef over opvallende feiten maar men herkent niet altijd de verdoken zelfopofferingen. Er zijn er in de compagnie die meer verdienste hebben dan ikzelf zonder dat ze daarvoor dezelfde onderscheidingen hebben gekregen."

Zijn zeldzame verlofperiodes waren een verademing voor zijn familie. Armand kwam steeds op onvoorziene momenten te voet van het front, vermoeid en zwart van het slijk en het stof. Enkel zijn ogen en tanden lichtten op in zijn gezicht dat getekend was door de gruwel in de loopgraven. Een warm bad met helder en geparfumeerd water was dan ook het eerste waar hij naar verlangde. Na

een heerlijke maaltijd begaf hij zich dan onder escorte van zijn jongere zussen naar zijn kamer voor een verkwikkende slaap. Na enkele uren van rust vertrok hij opnieuw, dikwijls zelfs nog tijdens de nacht. De volgende keer dat hij opnieuw in een bed zou slapen, zou tijdens zijn volgend bezoek zijn.

Tijdens één van die verlofperiodes was hij, naar aanleiding van de Duitse bombardementen, erg ongerust. Hij adviseerde zijn vader te evacueren. Omdat drie van zijn zussen op pension zaten in Normandië stelde hij voor daar in de buurt een huis te huren. Alice wist er vrij snel een geschikt onderkomen te vinden te Saint-Aubin-sur-Mer. Zijn vader zou met de strikt noodzakelijkste bezittingen per ezel en kar naar de Franse kust trekken. Enkel de dienstmeid Bertha bleef vrijwillig achter te Watou.

Armand zelf trok tijdens een speciaal verlof samen met zijn vier kleinste zussen, per trein naar de aangename villa langs het strand. Zijn vader kwam pas twee dagen later aan, zonder kar en zonder ezels. De ezels hadden het voor bekeken gehouden op de hellingen rond Boulogne-sur-Mer. Al het meubilair

was ter plaatse verkocht of in bewaring gegeven.

's Anderendaags moest Armand opnieuw richting front en hij nam intens afscheid van zijn wenende familie. Het zou uiteindelijk ook het finale afscheid zijn: zijn ouders, zijn broer en zijn zussen zagen hem nooit meer levend terug.

Op een late namiddag begin september werd een telegram aan huis besteld: "*Armand blessé – Albert*". Zijn broer Albert diende intussen ook aan het front. De optimisten vermanden zich aan het woord '*blessé*' en probeerden de pessimisten te overtuigen. Na een slapeloze nacht arriveerde 's morgens een tweede telegram. Dit keer liet het telegram geen mogelijkheid tot interpretatie: "*Ce 9 septembre 1918 Armand décédé – Retour immédiat souhaité – Courage – Albert.*" Alice organiseerde de tweedaagse treinreis naar Watou.

Bij hun aankomst gaf zijn broer Albert een overzicht van zijn laatste levensuren: "Aan de vooravond van de aanval had Armand een fazant geschoten en samen met zijn broer en enkele vrienden

werd die verorberd. Op een gegeven moment nam hij Albert bij de arm. Hij vertrouwde hem toe dat de aanval een zeker gevaar inhield. Mocht er hem iets overkomen, vroeg hij Albert een brief te overhandigen aan zijn ouders. En dan ... kwam Merkem. Een gevaarlijke raid. Armand had zich vrijwillig gemeld voor de opdracht en trok op kop naar een vijandelijke bunker. Net voordat de Duitsers de bunker zouden opgeven, werd Armand getroffen door een projectiel en werd hij op slag gedood. Maar ... de opdracht was uitgevoerd.”

Zijn officiële militaire begrafenis op 12 september 1918 te Oost-Vleteren was intussen al achter de rug. Daar had zijn compagniecommandant, Kapitein Delva, hem de zeer ontroerende hulde van al zijn regimentsleden als volgt gebracht: “Bij de aanval op 9 september 1918 leidde hij de eerste groep die de prikkeldraadversperringen moest doorknippen, een uiterst gevaarlijke taak. Tijdens zijn heldhaftige taak, werd hij dodelijk geveld door granaatscherven terwijl hij een opening forceerde voor de achterhoede die zich aldus succesvol een weg kon banen naar de vijand. De dood van Armand is de bekroning van zijn heldenleven, zijn opoffering en zijn plichtsgevoel. Enkel zij die hem kennen, kunnen hem naar waarde schatten. Zijn mannen nog meer dan zijn oversten.”

De ouders hielden eraan de volgende dag een eigen dienst te houden te Watou. De dienst in een afgeladen volle kerk, verliep waardig maar vol emotie. Meerdere hoge officieren van het Belgisch leger kwamen de familie persoonlijk condoleren. Kolonel de Callatay sprak, hoogst ongewoonlijk, een lijkrede uit die een zeer diepe indruk naliet. Als teken van respect werd Albert teruggetrokken van het front. Eén van zijn makkers, Charley Winckelmans van de 7de Artillerie schreef later in juli 1919 ter nagedachtenis van Adjudant Armand Van Eecke het gedicht *Héroïsme*.

Na zijn dood ontving zijn familie tientallen lofbrieven van zijn strijdmakkers over het gedrag van hun held. Zijn broer Albert overhandigde de meest aangrijpende: de fameuze afscheidsbrief van Armand aan zijn ouders, geschreven aan de vooravond van zijn dood. Zijn moeder Rheinilde is zijn dood nooit te boven

gekomen en is zich tot haar dood steeds in het zwart blijven kleden.

Vrij kort na WO I heeft de familie Van Eecke te Merkem, op enkele honderden meters van de plaats waar Armand was gesneuveld, een stukje grond aangekocht en er een standbeeld opgericht ter nagedachtenis van hun zoon. De onthulling van het standbeeld gebeurde in alle stilte in 1919. Jarenlang deden zij zelf het onderhoud tot het gemeentebestuur van Houthulst, in zitting bijeen op 3 november 1982, op vraag van Albert Van Eecke, besliste het gedenkteken integraal en kosteloos over te nemen met de belofte verder in te staan voor het onderhoud.

Het beeld werd gemaakt naar een portret van de overledene; op suggestie van de Brugse beeldhouwer Gustaaf Pickery werd Armand Van Eecke voorgesteld als een soldaat die met gekruiste armen en het hoofd licht gebogen, nadenkt over de zin en betekenis van de oorlog. Als herinnering aan Armand en als symbool van eeuwige familieband, kregen zijn broer en acht zussen een miniatuurkopie van het beeld.

Tijdens zijn loopbaan werd Armand gedecoreerd met het Militair Ereteken tweede klas met palm, het Belgisch oorlogskruis en het Frans oorlogskruis. Het Belgisch oorlogskruis werd hem met Koninklijk Besluit van 15 mei 1918 toegekend nadat hij aan het hoofd van een aanvalssectie en onder vijandelijk vuur een sterk bezette Duitse loopgraaf had veroverd en talrijke krijgsgevangenen had gemaakt. Postuum werden aan zijn ouders het Kruis van Ridder in de Orde van Leopold II, de Herinneringsmedaille aan de Oorlog 1914-1918 met twee zilveren staafjes en de Overwinningsmedaille overhandigd. Bovendien kreeg hij tijdens zijn verblijf aan het front nog 3 eervolle vermeldingen voor bliken van moed, bekwaamheid en leiderschap tijdens een zeer moeilijke verkenning in vijandelijk gebied aanvang oktober 1917, voor het veroveren van een machinegeweer en het maken van 16 krijgsgevangenen tijdens de nacht van 26 op 27 oktober 1917 en voor verkenningen in vijandelijk gebied op 12, 13, 14, 15 en 17 maart 1918 waarbij hij eens te meer blijkt had gegeven van professionalisme,

doorzettingsvermogen, toewijding en dapperheid. Ze staan dan ook gegrift in het monument om nooit meer te worden vergeten. Eveneens op het monument staan teksten en een gedicht die door de familie zelf uitgezocht werden. Ze zijn een beschrijving van de ontroostbaarheid waarmee ouders worden geconfronteerd wanneer een teergeliefde zoon wordt weggerukt door een zinloze oorlog.

Een licht verdween uit ons gezin,
Een stemme, ons dierbaar, zweeg
Een plaats werd in de huiskring leeg
Niets vult haar ooit weer in.

Naar d'hoogten was zijn ziel gestegen
Om 't lijden dat zijn jeugd haar bood
En langs bebloede veld en wegen
Ging hij naar 't wonderland der dood.
Een heldendood is ook een zegen

Armand Van Eecke rust samen met zijn ouders, zijn tante Adrienne, zijn broer Albert en schoonzus Martha rond de Sint-Bavokerk te Watou. (P.Bo.)

Foto's: Patrick Boone, René Degryse

FRONTZICHT

Een overzicht van de belangrijkste tentoonstellingen

Van 29 juni tot 16 november 2008:

VEERkracht

Een gevleugeld samenspel van beeldende kunst en oorlogsliteratuur in de tuin van Talbot House — www.talbothouse.be

Tot 7 september 2008:

Mens Cultuur Oorlog. Multiculturele aspecten van de Eerste Wereldoorlog

IFFM — www.inflandersfields.be

Tot de herfst 2008:

Faces of Battle

Gezichtsverminkten uit W.O. 1: foto- en filmmateriaal, operatietechnieken en de weg naar herstel. National Army Museum, Londen (VK) — www.national-army-museum.ac.uk/faces

Tot en met 15 november 2008:

Brave Little Belgium

De jaartentoonstelling breekt met een aantal clichés over de Belgische soldaat van 14-18. Dit gebeurt aan de hand van nooit eerder getoond fotomateriaal van de 'Service Photographique de l'Armée belge' en van unieke collectiestukken, waaronder heel wat die voor het eerst uit de reserves van het Koninklijk Legermuseum gehaald worden. Blikvanger van de tentoonstelling is een typisch Belgische loopgraaf met mortier Van Deuren. De focus ligt op de gebeurtenissen tijdens het Eindoffensief, gevisualiseerd via een grote tijdsband. Memorial Museum Passchendaele 1917, Zonnebeke — www.passchendaele.be

Tot eind november 2008:

Beeld van een oorlog

Openluchtentoonstelling met 12 in het landschap opgestelde reuzenfoto's Grondgebied gemeente Houthulst — www.houthulst.be

Tot 4 januari 2009:

Horrible Histories: Frightful First World War - The Exhibition

Tentoonstelling voor jong (en oud) gebaseerd op "Frightful First World War" van Terry Deary, een van de populairste boeken uit de reeks "Horrible Histories" Imperial War Museum North, Manchester (VK) — www.imw.org.uk

Van 28 juni tot 17 augustus 2008:

Kunst rond de torens «Oorlog en Vrede»

De biënnale maakt naam als een jong, pretentieloos initiatief dat ook het experimentele niet schuwt. De openluchtentoonstelling wordt dit jaar aangevuld met een binnenluik en presenteert werken rond het thema Oorlog en Vrede, de kunst van het herinneren.

Stadshalle, Marktplein, Nieuwpoort — www.nieuwpoort.be

Van 1 tot 21 augustus 2008:

70 jaar Koning Albert I-monument

Memoriaal Koning Albert I, Nieuwpoort

TERUGBLIK / KORT

27.8

13 – 15 maart 2008: colloquium "De Grote Oorlog. Een eeuw Franse oorlogsfictie".

19 april 2008: Remembrance voor Armand Van Eecke, wandeling te Merkem en literaire avond met de Britse jeugdauteur Michael Morpurgo

26 april 2008: wandeling tussen Loker en Kemmel en concert "Adieu la vie! Adieu l'amour!" in het kader van de herdenking rond de Slag om de Kemmelberg

14 mei 2008: nocturnebezoek tijdelijke tentoonstelling "Mens Cultuur Oorlog"

7 juni 2008: 9de Redmondwandeling

12 juni 2008: Remembrance voor Victor Manson Spencer (The Huts Cemetery, Dikkebus)

VOORUITBLIK / KORT

4 september 2008: Remembrance voor alle gesneuvelde Senegalezen (begraafplaats Saint Charles de Potyze, Ieper)

4 september 2008, 20.00 u.: avond met en rond auteur Geert Spillebeen i.s.m. de Ieperse bibliotheek. Moderator: VIFF-ondervoorzitter Ludwisch Devlieghere.

11 oktober 2008: VIFF-daguitstap naar de forten rond Luik. U ontvangt hiervoor halfweg augustus een afzonderlijke uitnodiging samen met de aankondiging voor de avond "Geert Spillebeen".

17 oktober 2008, 20.00 u., Talbot House Poperinge: Causerie "Talbot House 1919-1931 – van sluiting tot heropening" door Jan Louagie. Meer info in volgende Flash.

6 of 13 december 2008: VIFF-daguitstap naar Londen met bijwonen voorstelling "War Horse" (Michael Morpurgo) in het National Theatre. U ontvangt hiervoor een afzonderlijke uitnodiging.

No pain, dear mother

Nog niet zo lang geleden werd de reeks *'The Lives, Works and Times of the 20th century War Poets'* opgestart. Nieuwkomer in de serie is *'Trench Songs of the First World War'*, 13de aflevering uit de reeks die gemakshalve als *'The War Poets Series'* bekendstaat. Onder de deskundige leiding van specialist in de W.O.I-literatuur en Sassoonbiograaf Jean Moorcroft Wilson figureert in eerdere afleveringen al een best breed scala oorlogsdichters waaronder R. Aldington, I. Rosenberg, A. Lewis, E. Thomas, H. Monro, W. Gibson, T. C. Wilson, C. H. Sorley en L. Coulson.

De 36 pagina's tellende bloemlezing, een selectie uit het onafzienbare corpus loopgraafsongs, werd ingeleid en geannoteerd door Roger Press, die in 2007 van zijn overleden vader John Press de publicatie overnam. Het mag opmerkelijk heten dat Press in eerste instantie putte uit Max Arthur's nog steeds beschikbare *'When This Bloody War is Over'* (London, 2001), die op zijn beurt de mosterd haalde bij Brophy and Partridge, *'The Long Trail: What the British Soldier Sang and Said in the Great War of 1914-18'* (London, 1965, intussen afgevoerd). Een derde inspiratiebron was Richard Attenborough's filmbewerking *'Oh! What a Lovely War'* (1969), gebaseerd op een stuk van Joan Littlewood, die slechts onlangs op dvd werd uitgebracht.

In zijn inleiding breekt Press terecht een lans voor de erkenning van wat hij als de orale traditie van de *'other ranks'* omschrijft. Press prijst de productie van Littlewoods stuk, dat, naar hij argumenteert, voor het eerst de toenemende geest van desillusie vanuit de optiek van de gewone Tommy gestalte gaf en niet van de oorlogspoëten, die tot dan toe op de weergave van het oorlogstrauma een monopolie leken te hebben.

Het dient gezegd dat lang niet alle vermelde liederen aan de geesten van de *'dag-dagelijkse'* Tommy ontsproten. Sommige, zoals *'Tipperary'*, waren ballads die het in de music-hall al een tijdlang uitzongen. Andere, in de aard van *'Roses in Picardy'* behoorden

eveneens al vóór 1914 als sentimentele evergreen tot het collectieve geheugen. De geïnformeerde lezer (zanger?) dient overigens te weten dat nogal wat airtjes logischerwijs voortborduurden op bestaande populaire deuntjes van zowel kerkelijke als profane aard. Evenmin hoeft het te verbazen dat de *'ranks'* nauwelijks terugschrokken om wat Press schroomvol als *'risqué lyrics'* beschrijft, in een bijwijlen schunnig repertoire op te nemen.

Rode draad door de voorliggende bloemlezing is de chronologie die ook door Littlewood als richtsnoer werd gebruikt. De tekstselectie neemt een aanvang bij de achteloze opgewektheid van het uptempo deuntje uit de aanvangsjaren, maar trekt de lijn door tot het ontmoedigde lamento van de gruwzame jaren 1917 en '18. De lezer die zijn geestesoog aan de teksten laat voorbijglijden, voelt zich aanvankelijk gedropt in de pre-Edwardiaanse music-hallsfeer met ongedwongen nummers als *'Fred Karno's Army'*. De bedwongen, en mild zelfironiserende toon weerspiegeld in versregels als *'Smile, boys, that's the style'* zou weldra veld (moeten) ruimen voor een tragische toonvariatie vanaf het armageddon van de Somme in 1916. Cynisme treedt dan weer op de voorgrond wanneer van lieverlee 'de Britse autoriteiten als vijand de plaats van de Duitsers overnemen' en een 'andere' vijand het voorwerp van hun schimpscheuten wordt in regels die beschrijven hoe de *'quarter-blokes'* eieren voor hun geld kiezen *'miles and miles behind the line'*.

Zoals zo vaak het geval is met orale literatuur, is de origine van tal van songs sinds lang in de mist der tijden vervaagd. Uit de talloze variaties waarvan er legio zijn, drong zich daarom een strakke selectie op. Voor zover ons beeld van de varianten strekt, komt het ons voor dat de heren Press het in eerste instantie wellicht liefst netjes hielden.

Al bij al hoeft het voor Roger Press geen betoog dat het allicht die unieke mix is van wat hij een *'in de buik stompemde en tegenover de "Krijgsheren" op het slappe koord van het hoogverraad*

18 februari 2008 – Passendale: de oudste man van West-Vlaanderen, Gabriël Versavel, overlijdt. Hij bereikte de hoge leeftijd van 105 en was daarmee één van de laatste burgerlijke getuigen uit WO I.

27 februari 2008 – Nieuwpoort: de kuststad plant een bezoekerscentrum in de buurt van het Albert I-monument. De bouw zou starten in 2010. Het moet een ontmoetingscentrum worden waar men kennis kan maken met de erfgoedroutes, het sluizencomplex 'de Ganzenpoot' en de rol ervan tijdens de onderwaterzetting. Nieuwpoort plant voor 2014 grootse evenementen.

29 februari 2008 – Brugge: De provincie geeft een positief advies voor de bescherming van 63 Britse militaire begraafplaatsen. Vlaams minister Dirk Van Mechelen is bevoegd voor de verdere afhandeling van het dossier.

29 februari 2008 – Gent: Volgens onderzoekers van de Gentse Universiteit is er een merkwaardige verhoogde koperconcentratie in het grondwater rond leper vast te stellen. De oorzaak moet gezocht worden in de miljoenen afgevuurde granaten die bij ontploffing contact vormden met de bodem waar de stukjes corrodeerden. Voor de volksgezondheid zou er geen gevaar zijn.

12 maart 2008 – Kremlin-Bicêtre (nabij Parijs): overlijden op 110-jarige leeftijd van Lazare Ponticelli, de laatste Franse poilu. Geboren in Italië, emigreerde naar Frankrijk toen hij 9 was. Nam in augustus 1914, na opgave van een valse leeftijd, eerst dienst in het Franse vreemdelingenlegioen maar moest vanaf 1915 in het Italiaanse leger dienen waar hij streed tegen de Oostenrijkers. Hij kreeg een staatsbegrafenis op 17 maart 2008 in de Invalides te Parijs.

27 maart 2008 – Poperinge: de Poperingse gemeenteraad krijgt inzage van plannen om aan de Britse begraafplaats "Lyssenthoek Military Cemetery" een bezoekerscentrum te bouwen ter waarde van € 15.000.

HET BOEKENFRONT (vervolg)

balancerende selectie' noemt enerzijds, en de 'stoïcijnse berusting bij een krijgsverloop dat aan je greep ontsnapt' anderzijds, die de kern uitmaken van de zo typerende Britsigheid van de trench song.

Die ambiguïteit van tal van loopgraafsongs en in de hele voorliggende bloemlezing mag blijken uit het kwatrijn: 'I have no pain, Dear

Mother, Now / But, oh, I am so dry. / Connect me to a brewery / And leave me there to die.' (C.S.)
Trench Songs of the First World War – Selected and edited by John Press. With an introduction and some further notes by Roger Press. Published in: The WAR POETS Series (13). General Editor: Jean Moorcroft Wilson. London, 2008: Cecil Woolf Publishers, London NW1 7RP (ISBN 978-1-897967-26-3).

Onder den hiel. Gedichten over de Grote Oorlog

Naar aanleiding van de 90ste herdenking van het einde van WO I brengt het Filip De Pillecyncomité een heruitgave van de zeldzame dichtbundel "Onder den hiel. Gedichten over de Grote Oorlog" van Filip De Pillecyn (1920) over de verschrikkingen van de oorlog en de loopgraven, het verlangen naar thuis en de gevoelens van opstandigheid.

De uitgave is een bibliofiele editie op 100 genummerde exemplaren op prachtig Rieves papier 250 gr in een zwarte linnen koft met witte opdruk, garengenaaid, 20 x 20 cm.

De editie wordt geïllustreerd met 7 prachtige aquarellen van de in 1918 gesneuvelde frontsoldaat Karel Lauwers (Museum «In Flanders Fields», Ieper).

De vrienden van het IFFM krijgen de kans in te tekenen op deze unieke uitgave. Intekenen kan vóór 15 augustus 2008 door storting van € 60 (port inclusief) op rekening 850-8108291-59 van het Filip De Pillecyncomité, p/a Marktplein 1, 9220 Hamme. De intekenaars worden later uitgenodigd op de plechtige presentatie.

MENTIONED IN DESPATCHES (vervolg)

27.10

15 april 2008 – Ieper: een delegatie uit de Chinese stad Weihai bezoekt West-Vlaanderen (o.a. Ieper). Het vroegere Weihaiwei (nu 2,5 miljoen inwoners) was de plaats van waaruit de Chinese arbeidskrachten tijdens Wereldoorlog 1 vertrokken.

22 april 2008 – Zonnebeke: ontmoeting tussen Vlaams minister voor Buitenlands Beleid en Toerisme Geert Bourgeois en de Australische minister voor Oorlogsveteranenzaken Alan Griffin. Ze bespreken er de mogelijkheid tot samenwerking voor de herdenking van 100 jaar Eerste Wereldoorlog in 2014-2018.

24 april 2008 – Brussel: volgens journalist Jean-Paul Mulders van Het Laatste Nieuws had Adolf Hitler geen joods bloed en was hij niet de vader van Jean-Marie Loret, die door de Gefreiter in 1917 in Ardoore zou zijn verwekt bij een Française. Dit blijkt uit het sterk afwijkende DNA-profiel bij verwanten van Hitler in Oostenrijk en de VSA. Het was professor Werner Maser die het verhaal in de jaren '70 de wereld instuurde.

24 april 2008 – Brussel: het Memorial Museum Passchendaele 1917 wint uit meer dan 300 musea de Vlaamse Museumpublieksprijs 2008 ter waarde van € 2.500 (een initiatief van het tijdschrift Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen).

25 april 2008 – Ieper: de Ieperse burgervader, Luc Dehaene, krijgt ter gelegenheid van Anzac Day het ereburgemeesterschap van de Nieuw-Zeelandse stad Hamilton aangeboden. Hij was er in 2007 op bezoek met een delegatie van de Last Post Association. Volgend jaar neemt de burgemeester de titel in ontvangst. Beide steden gaan nauw samenwerken.

OPROEP

Het Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (CVAa) is in het kader van het project "Het Gekwetste Gewest" op zoek naar archiefmateriaal over de wederopbouw in de voormalige frontstreek. Het heeft tot doel een overzicht te maken van het lokale archiefmateriaal in verband met de wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog. Door dit project zal men niet alleen een beter zicht krijgen op de hoeveelheid archiefmateriaal die bij de gemeenten nog terug te vinden is. Er zal ook kennis ontstaan over de soorten documenten die voorkomen (bv. bouwplannen, bestekken, omzendbrieven van de Dienst der Verwoeste Gewesten, vonnissen van de Rechtbank van Oorlogsschade) en over de verschillende personen en instellingen die op gemeentelijk niveau bij de wederopbouw betrokken waren (bv. Hoog Koninklijk Commissarissen van de Dienst der Verwoeste Gewesten, Koning Albertfonds, burgemeesters, architecten, aannemers).

Al wie weet heeft over archiefmateriaal in verband met de wederopbouw in de Westhoek mag dit laten weten aan Eva Van Regenmortel, Streekhuis Esenkasteel, Woumenweg 100, 8600 Diksmuide, tel. 051 51 93 66, eva.van.regenmortel@west-vlaanderen.be of Chris Vandewalle, Stadsarchivaris, Grote Markt 6, 8600 Diksmuide, tel. 051 51 91 42, archief@stad.diksmuide.be.